

formas av ackumulering av varor och kapital, medan de perifera ekonomierna karakteriseras av de är kapitalfattiga i förhållande till centrum. De perifera ekonomierna är också särskilt sårbara för kapitalflykt, och konsumtion finansieras ofta med privat- eller offentlig skuld. Centrum-periferi avspeglar således en strukturell maktobalans inom EU. Samtidigt lever centrum och periferi i ett symbiotisk förhållande, till exempel genom att de perifera ekonomiernas trångmål – speciellt Greklands – kan bli riskfaktorer för centrum, eftersom värdekedjorna och finanssystemen är i stor utsträckning integrerade. För att förhindra en katastrof, måste de perifera ekonomierna hållas flytande nästan till vilket pris som helst. Detta har fått nordeuropeiska väljare, vana vid moderata löneuppgörelser och budgetdisciplin, att ställa sig på bakhasorna.

Priset för räddningsoperationen efter eurokrisen var drastiska nedskärningar och hög arbetslöshet i periferin. Detta i sin tur väckte en stor folklig vrede i medlemsländerna som kom till uttryck i nationalistisk kritik av EU. Den diskussionen har återaktualiserats i och med att Tyskland och Frankrike körde igenom en modell av stora inkomstöverföringar i form av ett återhämtningspaket på 750

miljarder när coronapandemin slog till. I små, nordeuropeiska länder med en konkurrenskraftig exportdriven ekonomi kritiserades paketet för att öppna dörrarna för en mer eller mindre permanent mekanism för inkomstöverföringar till regeringar som ansågs vilja att andra medlemsländer betalar för deras budgetunderskott. Men om det inte gjorts skulle det ha funnits en allvarlig risk för att EU-splittras, eftersom Italien redan länge hyst tvivel om nyttan av euromedlemskapet. Nu är frågan om EU-kommissionen kommer att kräva strikt budgetdisciplin och faktiskt implementerar den efter att pandemin lättat. Då är vi antagligen tillbaka i ruta ett med en starkt växande opinion mot "EU" i periferin, medan det i norr kommer att vara många som säger "vad var det jag sade". Att lösa den knuten är en central fråga för integrationsprojektets framtid. Boken, som ger redskap att förstå dessa centrala, återkommande konflikter, utgör därmed ett välkommet bidrag till inte bara statsvetenskap, utan också ekonomi och sociologi.

Johan Ekman

Turvallisuuden hallinta elämänmahdollisuuksien muovaajana

Kari Bruun: Turvallisuus, turvallisuuspuhe ja hallinta. Sosiologinen tutkimus turvallisuudesta hallinnan työkaluna. Tampere: Tampereen yliopiston väitöskirjat 514, 2021, 139 s. ISSN 978-952-03-2196-3 (painettu), 978-952-03-2197-0 (verkkojulkaisu)

Vaikka elämä on tullut monella tapaa entistä turvallisemmaksi, turvallisuuspuheen runsaus on yksi vallitsevalle sosiaaliselle ja poliittiselle elämälle ominainen piirre. Esimerkiksi 2010-luvun talouskuritoimia perusteltiin ja kritisoitiin Suomessa turvallisuuden näkökulmasta. Talouskuria puolustaneet poliitikot esittivät talouskriisin ja kasvavan valtionvelan uhkana kansalliselle itsemääräämiskeudelle, ja tällä uhkakuvalla he oikeuttivat poikkeuksellisen kovat ja epäoikeudenmukaisiksi koetut talouskuritoimet. Kritisoijien mukaan talouskuritoimet sen sijaan uhkasivat yhteiskuntarauhaa ja kansallista yhtenäisyyttä sekä tämän myötä sisäistä turvallisuutta. Vuosina 2015 ja 2016 niin sanotusta Euroopan pakolaiskriisistä keskusteltiin potentiaalisten

turvallisuushkien kautta, joita pakolaisvirrat kohdemaissaan synnyttäisivät. Turvallisuusnäkökulma on hallinnut myös Syyrian Al Holin vankileirin suomalaisten lasten ja heidän äitiensä palauttamisesta käytyjä keskusteluja. Lisäksi koronapandemiasta on keskusteltu turvallisuuskysymyksenä. Keskustelut ovat kohdistuneet esimerkiksi valtion velvollisuuden suojella kansalaistensa terveyttä, kansalaisten suojelemiseen toisiltaan sekä väestöä suojelevien rajoitusten ja kansalaisten vapauden väliseen jännitteeseen. Pohjoismaisessa kontekstissa turvallisuus on omalla tavallaan erityinen kysymys: esimerkiksi EU:n turvallisuuspolitiikan yhteydessä on kritisoitu Pohjoismaiden intoa suojella väestöä ja kansalaisten elämää hyvin arkisiltakin uhkilta ja riskeiltä.

Vaikka turvallisuus on selvästikin poliittisten keskustelujen ja ihmisten yhdessä elämisen keskeisiä kysymyksiä, sitä on tarkasteltu sosiologiassa varsin vähän turvallisuuden käsitteen kautta. Tässä mielessä Kari Bruunin artikkeliväitöskirja onkin tervetullut kontribuutio sosiologiseen turvallisuustutkimukseen. Bruun tarkastelee turvallisuuskeskusteluja kriittisesti ja lähestyy niitä foucault'laisesta biopolitiikan näkökulmasta, joka keskittyy hallinnallisten pyrkimysten

sekä ihmisten tunnistamisen, luokittelun ja käsittelyn yhteenkietoutumiseen. Kirjassa biopolitiikalla tarkoitetaan ennen kaikkea hallinnallisia pyrkimyksiä, joiden tavoitteena on ottaa käyttöön ja hyödyntää ihmisten elinvoimaa ja kykyjä, ylläpitää järjestystä sekä suojella ja vaalia elämää. Biopolitiikan ulottuvuuksina käsitellyiksi tulevat myös tietokäytännöt, valtasuhteet ja subjektivoitumisen muodot. Kirjan keskiössä on turvallisuus hallinnan välineenä. Bruun pyrkii vastaamaan kysymykseen: ”Miten turvallisuuden *idea*a tuotetaan *sovellusten ja käytäntöjen* tasolla, miten sitä problematisoidaan ja miten se toimii hallinnan (*government*) toteutumisen työkaluna” (s. 16). Kirja paikantuu sosiologisen turvallisuustutkimuksen ohella kriittisen turvallisuustutkimuksen ja inhimillisen turvallisuuden tutkimuksen kentille.

Kirjan turvallisuudentutkimuksen kenttää käsittelevä osuus esittelee lukijalle napakasti, millaisista näkökulmista turvallisuutta ja turvallistamista on tutkittu. Bruun käy läpi kriittisen turvallisuudentutkimuksen keskeisimmät suuntaukset: inhimillistä turvallisuutta koskevan tutkimuksen, turvallistamisen teorian (Kööpenhaminan koulukunta), feministisen turvallisuudentutkimuksen, turvallisuutta emansipaationa

tarkastelevat tutkimukset (Aberyswythin normatiivinen koulukunta) sekä jälkikolonialistisen ja jälkistrukturalistisen suuntauksen. Näihin olisi ehkä voinut lisätä vielä kansainvälisen poliittisen sosiologian nimellä tunnetun suuntauksen. Tässä suuntauksessa on esimerkiksi kritisoitu Kööpenhaminan koulukunnan tulkintaa turhan eliitikeskeiseksi: Kööpenhaminan koulukunnan tulkinnassa turvallistaminen tapahtuu varsin suoraviivaisesti siten, että ensin poliittinen eliitti julistaa jonkin asian muodostavan yhteiskunnalle eksistentiaalisen uhkan, minkä jälkeen yleisö hyväksyy tulkinnan, ja näin kyseinen asia tulee turvallistetuksi. Lisäksi kriittisen turvallisuustutkimuksen keskeisten suuntausten ja kirjassa sovelletun biopolitiikan lähestymistavan välillä olisi voinut käydä vahvempaa vuoropuhelua. Näin olisi tullut selvemmin esiin, miten valittu biopolitiikan näkökulma täydentää kriittistä turvallisuustutkimusta. Lukijalle kuitenkin käy selväksi, että biopolitiikka on hedelmällinen näkökulma turvallisuuden ja turvallistamisen tutkimisessa.

Bruun tarkastelee empiirisen tutkimuksen keinoin monipuolisesti turvallisuuden eri ulottuvuuksia. Tämä avaa lukijalle myös turvallisuuspuheen ja -ajattelun kohteena olevien elämänalueiden laajuutta, vaikka

kirjassa ei varsinaisesti paneudutakaan asioihin, joiden käsitteleminen turvallisuusnäkökulmasta olisi erityisen yllättävää. Kirjan artikkelit keskittyvät neljään erilaiseen tapaukseen.

Ensinnäkin perustuslakiasiantuntijoiden näkemyksiä ja lainsäädäntöön liittyviä asiakirjoja – kuten kansainvälisiä sopimuksia, hallituksen esityksiä ja perustusvaliokunnan lausuntoja – analysoimalla Bruun tuo esiin, miten turvallisuutta on tulkittu lainsäädännössä perusoikeutena. Toiseksi sisäministeriön toimesta julkaistut sisäisen turvallisuuden ohjelmat toimivat aineistona sen tarkastelussa, miten rikollisuus, rikollisuuden ehkäiseminen ja turvallisuus käsitetään sisäistä turvallisuutta koskevissa keskusteluissa. Kolmanneksi analyysin kohteena on, miten ”vaarallisen rikoksenteikijän” ja rikoksenteikijän vaarallisuuden arvioinnin ongelma on käsitetty suomalaisissa yhteiskuntapoliittisissa keskusteluissa. Tämän kohdalla aineisto – hallinnolliset asiakirjat ja *Helsingin Sanomien* vaaralliseen rikoksenteikijään liittyvät artikkelit – on kerätty pitkältä ajanjaksolta, alkaen jo vuodesta 1932, jolloin laki vaarallisen rikoksenteikijän eristämisestä astui voimaan. Neljänneksi Bruun tutkii Helsingin kaupungin vuonna 2015 julkaistua turvallisuussuunnitelmaa biopoliittisesti orien-

toituneena väestönhallintana. Tarkastelussa kiinnostuksen kohteisiin lukeutuu yleisempien turvallisuuskäsitysten lisäksi se, miten kansalaisia pyritään osallistamaan turvallisuutta koskevaan hallintaan.

Bruun tuo esiin turvallisuuskeskustelujen keskeisiä ja usein ongelmallisiakin vastakkainasetteluja, jännitteitä, yhteenkietoutumisia ja kamppailuja esimerkiksi vapauden ja kontrollin, vertikaalisen ja horisontaalisen turvallisuuden sekä kansallisen ja yksilön turvallisuuden välillä. Tutkimuksen keskeisiä huomioita on, että turvallisuuspuhe on siirtänyt uudella tavalla vastuuta valtiolta yhteisöille, kansalaisille ja markkinoille. Lisäksi esille tulee esimerkiksi, miten kansalaisia motivoidaan toimimaan turvallisuuden tavoittelun päämäärien mukaisesti pelon ja vaaran välttämisen ajatuksen avulla sekä miten ennakoiva toiminta ja riskienhallinta ovat alkaneet korostua turvallisuusajattelussa. Tiedontuotannon ja hallinnan yhteenkietoutumisen näkökulmasta on kiinnostavaa, miten laskennallisen riskin soveltaminen nivoutuu rikollisuuden ja näin myös sisäisen turvallisuuden hallintapyrkimykseen.

Kirjan mielenkiintoisiin havaintoihin lukeutuu paikallisen turvallisuussuunnittelun tar-

kastelussa esiin noussut maa-hanmuuttajien ja vähävaraisen kantaväestön välisen turvattomuuden paradoksi: molemmat ryhmät kokevat turvattomuutta toistensa suhteen, mutta ryhmiä yhdistävä vähäosaisuuden ongelma sen sijaan jää turvallisuuden problematisoinnissa varjoon. Koin mielenkiintoisena myös sen, miten syrjäytymisestä on keskusteltu sisäisen turvallisuuden uhkana. Keskusteluissa korostuu yksilön vastuu syrjäytymisestäään. Suomalaisessa kontekstissa tämä ei lie kovin yllättävää. Siinä missä esimerkiksi Ruotsissa ilmiöstä puhutaan yhteisön tai yhteiskunnan roolia painottavilla *marginalisering-* ja *ekslusion-*sanoilla, Suomessa siitä puhutaan usein vahvemmin yksilöiden aktiivisena syrjäytymisenä kuin syrjäyttävinä sosiaalisina mekanismeina. Yllättävämpää on, että puhe syrjäytymisen aiheuttamista yhteiskunnallisista uhkista jää kovin epätarkaksi, vaikka syrjäytymisen usein todetaan olevan sisäisen turvallisuuden keskeisimpiä uhkia.

Tulkinnoissaan Bruun kytkee empiiriset havaintonsa valaisevalla tavalla uusliberaaliin hallintaan ja hyvinvointivaltion muutokseen. Lukijalle olisi voinut avata tarkemmin, mitä uusliberalismilla tarkoitetaan tässä yhteydessä – siitä kun on olemassa toisistaan poikkeavia tulkintoja. Lisäksi kirjan alussa

olisi voinut esittää kohdenne-tumpia tutkimuskysymyksiä, joiden avulla olisi vastattu kir-jan pääkysymykseen. Tämä olisi luultavasti auttanut kirjoittajaa esittämään tuloksensa vielä jä-sentyneemmin.

Kirja on valaiseva useammas-sakin mielessä. Ensinnäkin se johdattaa lukijan turvallisuus-keskusteluihin. Se tuo esiin, mi-ten turvallisuuspuhe ja -ajattelu sekä turvallistaminen ulottu-vat laajasti eri elämänalueille, kuten esimerkiksi talouteen, ruokaan, ympäristöön ja hen-kilökohtaiseen turvallisuuteen. Toiseksi kirja auttaa ajattele-maan ja tutkimaan turvallisuut-ta biopolitiikan näkökulmasta. Kolmanneksi kirjassa tehdyt kriittiset havainnot valaisevat julkisia ja poliittisia turvalli-suuskeskusteluja sekä tekevät näkyviksi niiden ongelmakohtia ja toisin ajattelemisen mahdol-lisuuksia. Toisin sanoen Bruun tuo esiin, millaisia uhkia sisäl-tyy itse turvallisuusajatteluun ja siihen perustuvaan hallintaan. Kirja antaa vastauksia siihen, miten ja millaiseen suuntaan turvallisuusajattelu ja sen mu-kaisesti muotoutuneet käytän-nöt pyrkivät muovaamaan elä-misen mahdollisuuksia.

Janne Autto